

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ
АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ
В
МІЖНАРОДНОМУ ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ**

1. Загальні положення

1.1. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про освіту», Закону України «Про авторське право і суміжні права», Статуту Університету та Кодексу академічної доброчесності Міжнародного Європейського Університету

1.2. Мета Положення:

– запобігання та виявлення плагіату у роботах наукових (авторефератах, дисертаціях, наукових доповідях, статтях), науково-педагогічних, педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, працівників структурних підрозділів Університету;

– розвиток навичок коректної роботи з джерелами інформації та впровадження практики належного цитування;

– дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань;

– активізація самостійності та індивідуальності під час створення авторського твору й відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

1.3. Положення – складова системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти МЄУ (далі – Університет).

2. Система запобігання та виявлення академічного плагіату

2.1. Система запобігання та виявлення академічного плагіату:

2.1.1. Ознайомлення учасниками освітнього процесу (науково-педагогічними, педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти) зі змістом Кодексу академічної доброчесності МЄУ і підписання Декларації про академічну доброчесність.

2.1.2. На першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти:

2.1.2.1. Внесення до освітніх програм підготовки бакалаврів та магістрів тематичних лекцій (навчальних дисциплін) з академічної доброчесності та академічного письма: «Основи академічного письма», «Методологія наукових досліджень та академічної доброчесності».

2.1.2.2. Виконання навчальних завдань, проведення поточного та підсумкового контролю результатів навчання за допомогою самостійних (індивідуальних) форм роботи.

2.1.2.3. Переорієнтація на виконання курсових і дипломних робіт у вигляді проектів, що унеможливають плагіат.

2.1.2.4. Посилений контроль завідувачів кафедр, наукових керівників щодо правильного оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей.

2.1.2.5. Перевірка бакалаврських і магістерських робіт на предмет академічного плагіату.

2.1.2.6. Створення електронного репозитарію (електронного архіву накопичення й тривалого зберігання та забезпечення відкритого доступу до результатів наукових досліджень.

2.1.3. На третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти (аспірантура):

2.1.3.1. Внесення до навчальних планів дисциплін з підготовки докторів наук «Основи дослідно-інноваційної діяльності», «Академічна доброчесність, академічне письмо», «Етичний кодекс молодого вченого».

2.1.3.2. Технічна перевірка щодо ознак академічного плагіату в дисертаційних дослідженнях, поданих до захисту.

2.1.3.3. Посилення вимогливості до рецензування статей, що надходять до редколегій, з погляду експертної та програмної перевірки поданих матеріалів на предмет академічного плагіату.

2.2. Усі наукові, науково-методичні праці науково-педагогічних, наукових працівників, магістрантів, аспірантів, докторантів Університету публікують в інститутському репозитарії.

3. Основні терміни

3.2. Академічний плагіат – це:

– видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї жодних змін;

– відтворення в науковій роботі без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів) без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;

– внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформування речень, зміна порядку слів у них тощо) без належного оформлення цитування;

– відтворення наведених в іншому джерелі цитат із третіх джерел без посилання на безпосереднє джерело, з якого наведена цитата;

– відтворення в науковій роботі наведених в іншому джерелі експериментальних або інших наукових даних без посилання на того, хто саме здобув ці дані;

– представлення суміші власних і запозичених аргументів без належного оформлення цитування;

– *парафраза* – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту; сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій у разі використання будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, зокрема розміщеної в мережі Інтернет);

– *компіляція* – створення значного масиву тексту без поглибленого вивчення проблеми способом копіювання тексту з низки джерел без внесення в нього виправлень, з посиланням на авторів та маскуванням способом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;

– *самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

4. Ознаки академічного плагіату

Різновиди академічного плагіату характеризує:

4.1 Одночасна наявність таких ознак:

– в іншому тексті є таке саме чи майже таке саме речення, як в оцінюваній науковій роботі (за винятком стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноживаними);

– цей інший текст було створено раніше, ніж оцінювану наукову роботу (або інший текст автора оцінюваної наукової роботи, де є таке саме речення чи група речень);

– автор оцінюваної наукової роботи не посилається на цей інший текст або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині своєї роботи) так, що незрозуміло, якого саме речення оцінюваної наукової роботи стосується посилання.

4.2 Одночасна наявність таких ознак:

– в оцінюваній науковій роботі міститься відтворення (повністю або частково) тексту іншого автора (інших авторів) способом його перефразування чи довільного переказу обсягом до абзацу без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;

– в оцінюваній науковій роботі міститься відтворення (повністю або частково) тексту іншого автора (інших авторів) способом його перефразування чи довільного переказу обсягом більше абзацу без бібліографічного та/або текстового посилання на автора (авторів) відтвореного тексту щонайменше один раз у кожному абзаці;

– відтворюваний текст було створено раніше, ніж оцінювану наукову роботу (або інший ідентичний за змістом текст автора оцінюваної наукової роботи).

4.3 Одночасна наявність таких ознак:

– в оцінюваній науковій роботі наведено п'ять або більше цитат із третіх джерел саме чи майже в такому вигляді (обсяг цитати, вступний текст до цитати), в якому вони наведені в іншому джерелі, без вказування на це інше джерело як джерело, з якого запозичені відповідні цитати;

- це джерело було створено раніше, ніж оцінювана наукова робота (або інший текст автора оцінюваної наукової роботи, де наведено такі самі цитати);
- автор не посилається на це джерело або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання незрозуміло, що саме з цього джерела насправді взяті цитати з третіх джерел.

4.4. Одночасна наявність таких ознак:

- в іншому джерелі оприлюднені однакові експериментальні або інші наукові дані (крім загальновідомих) у вигляді тексту, таблиць, формул, рисунків чи графіків, які наведені в оцінюваній науковій роботі;
- це джерело було створено раніше, ніж оцінювана наукова робота (або інший текст автора роботи, де є таке саме речення чи група речень);
- автор не посилається на це джерело або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання незрозуміло, що саме взято з нього.

5. Академічна відповідальність за плагіат

Науково-педагогічні та наукові працівники, здобувачі освітньо-кваліфікаційних ступенів несуть особисту відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності.

5.1. Факт встановлення плагіату в академічних працях, а також кваліфікаційних роботах здобувачів беруть до уваги, обираючи на посаду науково-педагогічних та наукових працівників. Наслідки встановлення плагіату такі:

5.1.1. Заборона керувати підготовкою кваліфікаційних робіт здобувачів протягом двох років.

5.1.2. Вилучення цих робіт із переліку наукових та навчально-методичних публікацій.

5.1.3. Скасування рішення Спеціалізованої (постійнодіючої, разової) вченої ради про присудження наукового ступеня.

5.1.4. Позбавлення права брати участь у роботі спеціалізованих вчених рад строком на два роки науковому керівнику (консультанту), офіційним опонентам, які надали позитивні висновки про наукову роботу, та голові відповідної спеціалізованої вченої ради (якщо дисертація або наукова доповідь, у якій виявлено академічний плагіат, була захищена на спеціалізованій вченій раді, що постійно діє). В той же час Університет може бути позбавлений акредитації відповідної спеціалізованої вченої ради, що постійно діє, та права створювати разові спеціалізовані вчені ради строком на один рік.

5.1.5. Скасування рішення Вченої ради про присудження вченого звання у разі виявлення академічного плагіату в академічних працях, які входили до переліку публікацій та на підставі яких було прийнято рішення про присвоєння вченого звання.

5.2. Факт виявлення плагіату в академічних текстах здобувачів різного освітньо-кваліфікаційного ступеня призводить до їхньої академічної

відповідальності та можливості оскарження відповідно до законодавства, зокрема:

5.2.1. Відмови у присудженні наукового ступеня.

5.2.2. Заборони вважати публікації, у яких виявлено академічний плагіат, опублікованим результатом кваліфікаційної роботи.

5.2.3. Повторного проходження оцінювання знань (підготовки та захисту дипломного проекту або дипломної роботи, виконання контрольної роботи, складання іспиту або заліку тощо) або відповідного компонента освітньої програми.

5.2.4. Відрахування здобувача з Університету.

5.2.5. Позбавлення пільг в оплаті за навчання.

6. Профілактичні заходи протидії академічному плагіату

Попередження плагіату в академічному середовищі Університету здійснюють проведенням комплексу профілактичних заходів. Це такі заходи:

6.1. Інформування здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників і науковців про необхідність дотримання правил Кодексу академічної доброчесності та підвищення відповідальності за дотримання норм цитування.

6.2. Організації навчально-науковою бібліотекою та структурним підрозділом Університету, який відповідає за інформаційно-аналітичне забезпечення заходів з популяризації основ інформаційної культури.

6.3. Формування завдань для навчальних робіт за допомогою педагогічних інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів вищої освіти до їх виконання.

6.4. Щорічне проведення для докторантів і аспірантів лекцій з питань академічної доброчесності та недопущення академічного плагіату.

6.5. Формування, видання і розповсюдження методичних рекомендацій щодо належного оформлення посилань на використані джерела.

6.6. Ознайомлення здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників та науковців із цим Положенням на офіційному веб-сайті Університету та в соціальних мережах.

6.7. Директор інституту та керівники структурних підрозділів повинні ознайомлювати із цим Положенням співробітників, контролювати та попереджувати факти академічного плагіату.

6.8. Наукові керівники і наукові консультанти в обов'язковому порядку повинні ознайомлювати із цим Положенням молодих науковців на всіх етапах виконання наукових робіт, контролювати та попереджувати факти академічного плагіату.

6.9. Перевірці на академічний плагіат підлягають:

– кваліфікаційні роботи (курсіві, дипломні, дисертаційні тощо) здобувачів вищої освіти, індивідуальні завдання навчально-дослідницького характеру;

– дисертаційні роботи на етапі представлення матеріалів до апробації та для розгляду Спеціалізованою (постійнодіючою (разовою) вченою радою, редакційною колегією або кафедрою;

– монографії, підручники, навчальні посібники та інші роботи, що мають авторський текст та потребують рекомендації Вченої ради;

– рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового, науково-технічного і науково-методичного спрямування (конференцій, семінарів, з'їздів, конгресів).

6.10. Усі роботи виконує автор (автори) самостійно та під керівництвом наукового керівника, наукового консультанта.

6.11. Усі роботи зберігаються в базі даних Університету після перевірки на плагіат.

7. Технічне, адміністративне та організаційне забезпечення системи виявлення академічного плагіату

7.1. Університет використовує систему виявлення текстових збігів / ідентичності / схожості.

7.2. Система виявлення текстових збігів / ідентичності / схожості має відповідати таким характеристикам:

– можливість спільної роботи всіх науково-педагогічних та наукових працівників Університету в одному обліковому записі (акаунті);

– наявність легкого, зручного та інформативного інтерфейсу користувача;

– використання системного та комплексного підходу;

– забезпечення можливості міжуніверситетської перевірки в базах файлів, які зберігаються на серверах, що належать іншим університетам, за умови конфіденційного доступу та дотримання прав на інтелектуальну власність;

– забезпечення швидкої та якісної перевірки текстів на наявність ознак плагіату або приховування плагіату;

– перевірка в максимальній кількості баз, репозитаріїв, за допомогою пошукового індексу;

– виявлення найбільш поширених методів приховування ідентичності тексту (заміна літер та символів одного алфавіту на літери та символи інших алфавітів, підстановка прихованих символів тощо);

– забезпечення конфіденційності та безпечної роботи всіх користувачів;

– автоматична робота щодо визначення цитування та посилань;

– можливість роботи з різними мовами.

7.3. Адміністратора системи виявлення текстових збігів / ідентичності / схожості призначає ректор Університету своїм наказом. Функції адміністратора регламентує окрема інструкція. Адміністратор уповноважений створювати облікові записи для осіб, відповідальних за роботу із системою.

7.4. Осіб, відповідальних за роботу із системою на рівні інституту, призначає ректор своїм наказом на подання директора інституту.

7.5. Загальна схема пошуку ознак плагіату за допомогою відповідної системи виявлення текстових збігів / ідентичності / схожості має складатися з таких етапів:

7.5.1. Відповідальна особа завантажує електронний варіант роботи в систему.

7.5.2. Система виявлення текстових збігів / ідентичності / схожості перевіряє роботу та формує звіт подібності.

7.5.3. Звіт подібності передають для аналізу та прийняття рішення на розгляд Комісії з академічної доброчесності.

7.5.4. У разі незгоди з висновком комісії особа, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності, має право оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності в установленому порядку.

7.5.5. Після схвального відгуку Ради з академічної доброчесності, зафіксованого в установленому порядку, робота завантажується до репозитарію наукових та академічних робіт Університету.

Додаток 1

Внутрішня система запобігання академічному плагіату

